

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 25/07-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. mája 2007 v senáte zloženom z predsedu Milana Ľalíka a zo sudcov Petra Brňáka a Lajosa Mészároša prerokoval prijatú sťažnosť L. A., R., zastúpeného advokátom JUDr. P. P., Č., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na právnu pomoc v konaní pred súdmi podľa čl. 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 166/2005 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 166/2005 porušil základné právo L. A. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu Čadca sa p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 166/2005 bez zbytočného odkladu trestnú vec L. A. prerokoval a rozhodol.

3. L. A. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 50 000 Sk (slovom päťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Čadca p o v i n n ý zaplatiť L. A. do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. L. A. p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 8 936 Sk (slovom osem tisíc deväť stotridsať šesť slovenských korún), ktorú je Okresný súd Čadca p o v i n n ý vyplatiť na účet jeho právneho zástupcu advokáta JUDr. P. P. do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Sťažnosti L. A. vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) č. k. I. ÚS 25/07-10 z 21. marca 2007 bola prijatá na ďalšie konanie sťažnosť L. A., R. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na právnu pomoc v konaní pred súdmi podľa čl. 47 ods. 2 ústavy a základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom Okresného súdu Čadca (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 166/2005.

Podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prerokoval ústavný súd túto vec na neverejnom zasadnutí, keďže tak sťažovateľ podaním zo 7. mája 2007, ako aj okresný súd vo vyjadrení z 20. apríla 2007 vyslovili súhlas s tým, aby sa upustilo od ústneho pojednávania. Ústavný súd vychádzal pritom z listinných dôkazov a vyjadrení účastníkov konania nachádzajúcich sa v spise.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ bol trestným rozkazom okresného súdu sp. zn. 3 T 166/2005 z 23. novembra 2005 uznaný za vinného z trestného činu výtržníctva, za čo

mu bol uložený trest odňatia slobody v trvaní štyroch mesiacov s podmieneným odkladom na skúšobnú dobu jedného roka. Trestný rozkaz mu bol doručený 1. marca 2006. Prostredníctvom obhajcu podal proti nemu 8. marca 2006 odpor. Okresný súd nariadil vo veci hlavné pojednávanie na 27. marec 2006, sudca však pred začatím hlavného pojednávania konštatoval, že nie je dôvod ho vykonať, lebo trestný rozkaz nadobudol právoplatnosť. Dôvodom takéhoto postupu okresného súdu mala byť skutočnosť, že k odporu podanému v mene sťažovateľa a jeho obhajcom nebolo priložené splnomocnenie sťažovateľa pre obhajcu. V skutočnosti sťažovateľ uzavrel s obhajcom zmluvu o právnej pomoci ešte 2. februára 2006, keď mu súčasne udelil aj splnomocnenie na obhajobu. Pokiaľ bol odpor proti trestnému rozkazu podaný 8. marca 2006, bol podaný v čase, keď na vykonanie tohto úkonu bol obhajca oprávnený. Okresný súd pochybil, ak sa pred začatím hlavného pojednávania dostatočne nezaoberal skutočnosťou, či medzi sťažovateľom a jeho obhajcom došlo k uzavretiu určitého právneho vzťahu. Pritom pred hlavným pojednávaním okresný súd o existencii zmluvy o právnej pomoci medzi sťažovateľom a obhajcom nemal pochybnosti a podľa sťažovateľa originál splnomocnenia pre obhajcu bol v súdnom spise založený. Svedčia o tom viaceré skutočnosti. Predovšetkým tá, že 24. marca 2006 bolo obhajcovi umožnené nahliadnuť do súdneho spisu, a aj tá, že obhajca bol okresným súdom riadne upovedomený o termíne hlavného pojednávania. Napokon treba predpokladať, že ak by splnomocnenie súčasťou súdneho spisu nebolo, okresný súd by ani nenariadil vo veci hlavné pojednávanie, ďalej je nezanedbateľná aj skutočnosť, že sudca, ale ani iný súdny úradník na predloženie splnomocnenia nevyzval. Túto skutočnosť však okresný súd prvýkrát skonštatoval až pred začatím hlavného pojednávania a na základe toho bola do spisu založená kópia splnomocnenia. Okrem tohto splnomocnenia však existovala aj účinná dohoda o splnomocnení. Aj keby sa teoreticky vychádzalo zo stavu, že splnomocnenie v spise založené nebolo, okresný súd mal vykonať úkony potrebné na preukázanie uzatvorenia dohody o splnomocnení a udelenia splnomocnenia na obhajobu vychádzajúc zo skutočnosti, že právny vzťah medzi klientom a advokátom sa zakladá zmluvou o právnej pomoci. Splnomocnenie ako jednostranný právny úkon je iba informáciou pre tretiu stranu o existencii dohody o splnomocnení. Okresný súd však úkony na preukázanie právneho vzťahu medzi sťažovateľom a obhajcom nevykonával, hlavné pojednávanie nezačal a vo veci nevydal rozhodnutie, proti ktorému by bolo možné podať opravný prostriedok. Týmto

svojím postupom odňal sťažovateľovi právo na súdnu ochranu spočívajúce najmä v možnosti prerokovať trestnú vec pred súdom a dokázať svoju nevinu. Keďže okresný súd vo veci po vydaní trestného rozkazu už žiadne ďalšie rozhodnutie nevydal, sťažovateľ nemal možnosť domáhať sa svojich práv pred všeobecným súdom podaním riadneho opravného prostriedku. Okresný súd svojím postupom porušil aj základné právo sťažovateľa na právnu pomoc v konaní pred súdmi podľa čl. 47 ods. 2 ústavy, lebo svojím konaním mu odňal právo zvoliť si obhajcu, ktorý by mu v jeho trestnej veci poskytoval právnu pomoc. Napokon podľa presvedčenia sťažovateľa postupom okresného súdu bolo porušené aj jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Obžaloba bola podaná okresnému súdu 8. novembra 2005 a trestný rozkaz vydaný 23. novembra 2005 bol sťažovateľovi doručený až 1. marca 2006. Keďže okresný súd odmietol vykonať hlavné pojednávanie, vznikajú jeho postupom ďalšie prietahy v konaní, ktoré zrejme budú trvať až do rozhodnutia ústavného súdu, resp. do následného nariadenia termínu hlavného pojednávania a do právoplatného skončenia veci. Aj napriek tomu, že nejde o zložitú vec, je poznačená prietahmi od vydania trestného rozkazu (23. novembra 2005) až dosiaľ. Vzhľadom na zbytočné prietahy v konaní požaduje sťažovateľ priznanie finančnej náhrady za nemajetkovú ujmu v sume 50 000 Sk.

Sťažovateľ navrhuje vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na právnu pomoc v konaní pred súdmi podľa čl. 47 ods. 2 ústavy a základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 166/2005 a ďalej navrhuje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu bez zbytočného odkladu nariadiť v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 166/2005 hlavné pojednávanie, na ktorom trestnú vec prerokuje. Sťažovateľ požaduje aj priznanie primeraného finančného zadosťučinenia od okresného súdu v sume 50 000 Sk a domáha sa náhrady trov právneho zastúpenia advokátom v sume 8 936 Sk.

Z vyjadrenia predsedu okresného súdu z 20. apríla 2007, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 26. apríla 2007, vyplýva, že 8. novembra 2005 podal prokurátor na sťažovateľa a ďalšieho spoluobvineného obžalobu pre trestný čin výtržníctva. Samosudca 23. novembra 2006 vydal trestný rozkaz sp. zn. 3 T 166/2005, ktorým sťažovateľa a spoluobvineného

uznal vinnými a uložil im tresty odňatia slobody. Trestný rozkaz bol opísaný a vypravený (resp. odoslaný) 16. januára 2006. V prípade sťažovateľa sa právoplatným stal až 11. marca 2006, pretože sťažovateľ súdnu zásielku s doručovaným trestným rozkazom a obžalobou na adrese trvalého bydliska neprevzal. Súdna zásielka s vyznačenou závadou bola vrátená okresnému súdu 20. januára 2006. Trestný rozkaz bol sťažovateľovi opätovne doručovaný na adresu prechodného bydliska a k jeho doručeniu došlo 2. marca 2006. K priesťahom zo strany okresného súdu v tomto štádiu súdneho konania teda nedošlo. Dňa 8. marca 2006 bolo okresnému súdu doručené podanie od advokáta JUDr. P. P. (ďalej len „obhajca sťažovateľa“) pomenované ako odpor sťažovateľa zastúpeného obhajcom sťažovateľa, pričom pečiatka obhajcu sťažovateľa je opatrená jeho podpisom. Odpor smeroval proti trestnému rozkazu z 23. novembra 2005, podanie nebolo podpísané samotným sťažovateľom a okresnému súdu bolo doručené v jednom vyhotovení bez príloh. Samosudca 13. marca 2006 nariadil termín hlavného pojednávania na 27. marec 2006, na ktoré predvolal sťažovateľa a svedka a upovedomil o ňom prokurátora a obhajcu sťažovateľa, lebo predpokladal, že obhajca sťažovateľa predloží okresnému súdu splnomocnenie označené podacou pečiatkou okresného súdu s dátumom doručenia v lehote predpokladanej v ustanovení § 314g ods. 1 Trestného poriadku účinného do 31. decembra 2005 (ďalej len „Trestný poriadok“). Pred začatím hlavného pojednávania 27. marca 2006 obhajca sťažovateľa predložil splnomocnenie udelené mu sťažovateľom z 2. februára 2006, ktoré je založené na č. 1. 57 trestného spisu, na ktorom však podacia pečiatka okresného súdu s označeným dátumom prevzatia v lehote podľa § 314g ods. 1 Trestného poriadku nebola. Prokurátor namietal, že odpor podaný obhajcom sťažovateľa bez pripojeného splnomocnenia a nepodpísaný priamo sťažovateľom nie je riadnym odporom, lebo nebol podaný oprávnenou osobou. V dôsledku tejto skutočnosti tvrdil, že trestný rozkaz nadobudol právoplatnosť a nariadené hlavné pojednávanie nie je možné začať. Okresný súd sa s týmto názorom prokurátora stotožnil, pričom vychádzal aj z rozhodovacej praxe Krajského súdu v Žiline pri rozhodovaní o riadnych opravných prostriedkoch proti rozsudkom a uzneseniam podaných obhajcami obvinených, v ktorých Krajský súd v Žiline jednoznačne vyžaduje buď vlastnoručný podpis obvineného na opravnom prostriedku, alebo pripojenie splnomocnenia o zastupovaní obvineného obhajcom. Je zrejmé, že obhajcu obvineného nemožno považovať za osobu oprávnenú podať proti rozhodnutiu opravný

prostriedok v zmysle ustanovenia § 63 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku. Advokát sa vo vzťahu k tretím osobám, a teda aj voči súdu preukazuje na základe zmluvy o poskytovaní právnych služieb udeleným písomným splnomocnením. V danej veci však obhajca sťažovateľa vo vzťahu k okresnému súdu tak neučinil, lebo písomné splnomocnenie na podanie odporu v zákonnej lehote nepredložil a nepodal ani odpor podpísaný samotným sťažovateľom. K zákonnému procesnému postupu mu stačilo v lehote podľa § 314g ods. 1 Trestného poriadku doručiť okresnému súdu udelené písomné splnomocnenie. Následne by mu bol okresným súdom doručený vydaný trestný rozkaz s obžalobou a plynula by mu samostatná lehota na podanie odporu. Nakoniec aj sám obhajca sťažovateľa pred začatím hlavného pojednávania 27. marca 2006 (č. 1. 58 p. v. trestného spisu) priznáva, že k nepredloženiu splnomocnenia spolu s odporom proti trestnému rozkazu došlo opomenutím. Z toho, že obhajca sťažovateľa niečo opomenul, nemožno vyvodiť záver o porušení práva sťažovateľa na súdnu ochranu, na konanie bez zbytočných prietahov a na finančné zadostučinenie, ako aj na náhradu trov právneho zastúpenia. Opačným výkladom by došlo k nerešpektovaniu základných ustanovení Trestného poriadku, ktoré striktné stanovujú zákonné lehoty na podanie opravných prostriedkov a osoby oprávnené na ich podanie.

Z repliky sťažovateľa zo 7. mája 2007, ktorá bola ústavnému súdu doručená 11. mája 2007, vyplýva, že sťažovateľ nesúhlasí so stanoviskom predsedu okresného súdu. Poukazuje na to, že zmluva o právnej pomoci medzi ním a obhajcom sťažovateľa bola uzavretá 2. februára 2006, keď mu sťažovateľ zároveň udelil splnomocnenie na obhajobu. Obhajca sťažovateľa následne 8. marca 2006 podal proti trestnému rozkazu odpor. Sťažovateľ trvá na tom, že súčasne s podaním odporu bolo okresnému súdu v prílohe podané aj splnomocnenie, a preto boli splnené všetky podmienky na otvorenie a uskutočnenie hlavného pojednávania. O skutočnosti, že splnomocnenie bolo predložené, svedčí okolnosť, že okresný súd s obhajcom sťažovateľa komunikoval, a to od podania odporu 8. marca 2006 do hlavného pojednávania 27. marca 2006, umožnil mu nazrieť do súdneho spisu a doručil mu upovedomenie o termíne hlavného pojednávania. Okresný súd zároveň realizoval úkony potrebné pre vykonanie hlavného pojednávania, a teda ak by mal pochybnosti o existencii splnomocnenia a o jeho predložení do spisu, nenariadil by termín

hlavného pojednávania, ale písomne by vyzval obhajcu sťažovateľa na predloženie splnomocnenia do spisu. Bez ohľadu na uvedené skutočnosti okresný súd nedostatočne rozlišoval medzi zmluvou o právnej pomoci (dohodou o splnomocnení) a splnomocnením ako takým. Dohoda o splnomocnení je dvojstranný právny úkon medzi obhajcom a klientom. Splnomocnenie je naproti tomu jednostranný úkon určený na preukázanie existencie vzťahu vyplývajúceho zo zastúpenia a jeho rozsahu voči tretím subjektom. Preto nie je správny právny názor, podľa ktorého advokát, ktorý nepredložil splnomocnenie k podanému odporu, nie je oprávnenou osobou na jeho podanie. Podstatné totiž je, že právny vzťah medzi advokátom a klientom sa zakladá zmluvou o právnej pomoci a nie splnomocnením udeleným advokátovi. Sťažovateľ napokon upresňuje požadovanú výšku náhrady trov právneho zastúpenia v celkovej sume 8 936 Sk.

II.

Zo zmluvy o právnej pomoci z 2. februára 2006 vyplýva, že sťažovateľ poveril obhajcu sťažovateľa poskytovaním právnej pomoci v trestnej veci vedenej vyšetrovateľom pod sp. zn. ORP-1786/1-OSU-CA-2005.

Z trestného rozkazu okresného súdu sp. zn. 3 T 166/2005 z 23. novembra 2005 vyplýva, že sťažovateľ spolu s ďalšou osobou bol uznaný vinným z trestného činu výtržníctva, pričom mu bol uložený trest odňatia slobody vo výmere štyroch mesiacov s podmieneným odkladom na skúšobnú dobu jedného roka.

Z odporu podaného v mene sťažovateľa obhajcom sťažovateľa datovaného 6. marca 2006 vyplýva, že smeruje proti trestnému rozkazu okresného súdu sp. zn. 3 T 166/2005 z 23. novembra 2005. Z prezentačnej pečiatky okresného súdu sa dá zistiť, že odpor bol podaný osobne 8. marca 2006 o 11.15 h v jednom vyhotovení a bez príloh.

Z upovedomenia obhajcu sťažovateľa zo 14. marca 2006 vyplýva, že v trestnej veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 3 T 166/2005 je určený termín hlavného pojednávania na 27. marec 2006 o 11.30 h v miestnosti č. 29 a zvýrazneným písmom je uvedené: „Priložte plnú moc na zastupovanie obvineného.“

Zo zápisnice o hlavnom pojednávaní konanom 27. marca 2006 o 11.30 h vo veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 3 T 166/2005 vyplýva, že boli osobne prítomní prokurátor, sťažovateľ a obhajca sťažovateľa. Ďalej pred začatím hlavného pojednávania

obhajca sťažovateľa „predkladá súdu a žiada založiť do tr. spisu plnomocenstvo zo dňa 2. 2. 2006 od obv. L. A.“ Na to prokurátor „vzhľadom na skutočnosť, že odpor proti TR nebol podaný oprávnenou osobou, resp. obhajcom bez pripojeného plnomocenstva a teda TR nadobudol právoplatnosť navrhuje vo veci ďalej nekonať a HP nezačať.“ Potom obhajca sťažovateľa „navrhuje začať HP tým zrušiť TR, keďže obv. mu udelil plnomocenstvo aj na podanie odporu, odpor bol podaný obhajcom v zák. lehote, pričom k nepredloženiu plnomocenstva spolu s odporom voči TR došlo k opomenutiu. Teda odpor bol podaný v lehote.“ Po tomto prednese „Obv. sa nevyjadruje.“ Napokon „Pred začatím HP samosudca konštatuje, že odpor proti TR bol podaný obhajcom bez podpisu obvineného, bez pripojeného plnomocenstva obvineného obhajcovi, ktoré súdu s podaným odporom predložené nebolo, teda odpor bol podaný neoprávnenou osobou, resp. nie obvineným, preto nadobudol právoplatnosť a nie je dôvod začať HP.“

Zo spisu okresného súdu sp. zn. 3 T 166/2005, ktorý si ústavný súd zadovážil, vyplývajú skutočnosti, ktoré zodpovedajú tvrdeniam oboch účastníkov konania, ako aj uvedeným listinným dôkazom.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, (...). Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. (...)

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (...).

Podľa čl. 47 ods. 2 ústavy každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi (...) od začiatku konania, a to za podmienok ustanovených zákonom.

Podľa čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy každý má právo, aby sa jeho vec (...) prerokovala bez zbytočných prietáhov (...).

K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a základného práva na právnu pomoc v konaní pred súdmi podľa čl. 47 ods. 2 ústavy

Ústavný súd považuje za potrebné predovšetkým zo skutkového hľadiska konštatovať, že medzi účastníkmi konania zostalo sporné, či obhajca sťažovateľa spolu s odporom proti trestnému rozkazu predloženým okresnému súdu 8. marca 2006 predložil zároveň aj splnomocnenie na obhajobu sťažovateľa z 2. februára 2006. Kým sťažovateľ tvrdí, že obhajca sťažovateľa toto splnomocnenie spolu s podaným odporom 8. marca 2006 okresnému súdu doručil, predseda okresného súdu trvá na tom, že sa tak nestalo.

Z listinných dôkazov, ktoré mal ústavný súd k dispozícii, vyplýva, že treba prisvedčiť tvrdeniu predsedu okresného súdu, pretože z prezentačnej pečiatky okresného súdu na podanom odpore jednoznačne vyplýva, že odpor bol 8. marca 2006 podaný osobne v jednom vyhotovení a bez príloh, obhajca sťažovateľa 27. marca 2006 pred začatím hlavného pojednávania predložil splnomocnenie z 2. februára 2006 okresnému súdu a sám vyhlásil, že k nepredloženiu splnomocnenia spolu s odporom došlo opomenutím.

Z hľadiska právneho posúdenia veci treba vychádzať z ustanovenia § 59 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého sa podanie posudzuje vždy podľa svojho obsahu, aj keď je nesprávne označené, pričom podanie možno urobiť písomne, ústne do zápisnice alebo elektronickými prostriedkami podpísané zaručeným elektronickým podpisom podľa osobitného zákona, telegraficky, telefaxom alebo ďalekopisom. Ďalej je relevantné aj ustanovenie § 33 ods. 2 Trestného poriadku, podľa ktorého všetky orgány činné v trestnom konaní sú povinné vždy obvineného o jeho právach poučiť a poskytnúť mu plnú možnosť

na ich uplatnenie. Možno konštatovať, že Trestný poriadok (napr. na rozdiel od Občianskeho súdneho poriadku) neobsahoval výslovnú úpravu týkajúcu sa odstránenia nedostatkov podania. Preto túto problematiku treba riešiť prostredníctvom ustanovenia § 33 ods. 2 Trestného poriadku zaujatím stanovísk v konkrétnych veciach a situáciách. Trend judikatúry jednoznačne smeroval k tomu, že pokiaľ má podanie vadu, resp. jeho obsah nie je celkom jasný, musí sa dotknutej osobe umožniť odstránenie vady, prípadne vyjasnenie obsahu podania v súlade s manudukčnou povinnosťou orgánov činných v trestnom konaní vyplývajúcou z ustanovenia § 33 ods. 2 Trestného poriadku.

Treba uviesť, že spomínaný trend vývoja judikatúry je v súlade s ústavným právom trestne stíhanej osoby na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Toto právo treba totiž vykladať tak, aby konkrétne postupy vyplývajúce zo zákona dbali na jeho podstatu a zmysel (čl. 51 ods. 1 v spojení s čl. 13 ods. 4 ústavy). Vzhľadom na základné právo každej trestne stíhanej osoby na prezumpciu neviny (čl. 50 ods. 2 ústavy) je potrebné dôsledne aplikovať manudukčnú povinnosť orgánov činných v trestnom konaní, pretože inak by došlo k neprimeranému obmedzeniu základného práva na súdnu ochranu, keďže Trestný poriadok bližšie nestanovil povinné konkrétne náležitosti podaní.

Podľa názoru ústavného súdu v situácii, keď obhajca sťažovateľa podal okresnému súdu v mene sťažovateľa proti trestnému rozkazu odpor bez toho, aby zároveň predložil aj splnomocnenie udelené mu sťažovateľom, bolo povinnosťou okresného súdu vyzvať sťažovateľa, prípadne obhajcu sťažovateľa na predloženie splnomocnenia oprávňujúceho obhajcu sťažovateľa podať odpor v mene sťažovateľa. Okresný súd tak aj urobil, keďže v rámci upovedomenia obhajcu sťažovateľa zo 14. marca 2006 o termíne hlavného pojednávania ho výslovne vyzval: „Priložte plnú moc na zastupovanie obvineného.“ Obhajca sťažovateľa tejto výzve vyhovel a pred začatím pojednávania 26. marca 2006 predmetné splnomocnenie okresnému súdu skutočne predložil, osobne prítomný sťažovateľ nijakú námietku ohľadom jeho pravosti neuplatnil, a o pravosti tohto splnomocnenia nemal pochybnosti ani okresný súd. Okresný súd zaujal stanovisko, v ktorom uviedol, že trestný rozkaz treba považovať za právoplatný, lebo obhajca sťažovateľa podal odpor bez pripojeného splnomocnenia a bez vlastnoručného podpisu sťažovateľa.

Na základe uvedeného ústavný súd zastáva názor, že postupom okresného súdu, ktorý neakceptoval nikým nespochybňované dodatočne predložené splnomocnenie z 2. februára 2006, a preto považoval trestný rozkaz za právoplatný, došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (bod 1 výroku nálezu).

Odlišná je situácia vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva na právnu pomoc v konaní pred súdmi podľa čl. 47 ods. 2 ústavy. Z hľadiska ochrany poskytovanej týmto ustanovením treba povedať, že uvedené základné právo sa musí vykladať v úzkej súvislosti s čl. 50 ods. 3 ústavy, podľa ktorého obvinený má právo, aby (...) sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu. To znamená, že základné právo obvineného obhajovať sa prostredníctvom obhajcu nie je *ratione materiae* súčasťou čl. 47 ods. 2 ústavy, ale čl. 50 ods. 3 ústavy, ktorý je v pomere špeciality k ustanoveniu čl. 47 ods. 2 ústavy (*mutatis mutandis* I. ÚS 35/98). Práve preto nebolo možné sťažnosti v tejto časti vyhovieť (bod 5 výroku nálezu).

K namietanému porušeniu základného práva na súdne konanie bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy

Podľa sťažovateľa okresný súd od začiatku konal v jeho veci s prietahmi, pričom najmarkantnejšími sa stali vo chvíli, keď okresný súd prehlásil trestný rozkaz za právoplatný a trestnú vec za ukončenú. Naproti tomu predseda okresného súdu je presvedčený, že k zbytočným prietahom nedošlo.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

Na základe vykonaných dôkazov treba súhlasiť s predsedom okresného súdu v tom, že v časovom úseku od podania obžaloby (8. novembra 2005) až do 27. marca 2006, keď sa malo vykonať hlavné pojednávanie, ku zbytočným priet'ahom nedošlo, lebo okresný súd o podanej obžalobe riadne konal, vydal trestný rozkaz a vykonal úkony potrebné na jeho doručenie s'ťažovateľovi a ďalšiemu spoluobvinenému.

Vzhľadom na to, že 27. marca 2006 dospel okresný súd k právnenému názoru, že trestný rozkaz nadobudol právoplatnosť, treba jednoznačne deklarovať, že od tohto času dochádza v trestnej veci vedenej proti s'ťažovateľovi k zbytočným priet'ahom, keďže je vec považovaná za ukončenú, a preto sa v nej vôbec nekoná. Vzhľadom na právny názor okresného súdu treba uviesť, že okresný súd nemá v úmysle v tejto veci konať, pretože ju považuje za právoplatne skončenú. Táto skutočnosť viedla v konečnom dôsledku až k úplnému popretiu základného práva s'ťažovateľa (denegationis iustitiae), ktoré vyústilo do odopretia základného práva na súdnu ochranu.

Ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 166/2005 bolo porušené základné právo s'ťažovateľa na konanie bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (bod 1 výroku nálezu).

K ostatným výrokom nálezu

Keďže ústavný súd vyslovil porušenie základných ústavných práv s'ťažovateľa, v zmysle čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 166/2005 nariadil bez zbytočného odkladu hlavné pojednávanie a trestnú vec na hlavnom pojednávaní prerokoval a rozhodol (bod 2 výroku nálezu).

S'ťažovateľ uplatnil aj požiadavku priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 50 000 Sk.

Podľa názoru ústavného súdu priznanie primeraného finančného zadosťučinenia prichádza do úvahy predovšetkým v tých prípadoch, keď porušenie základného práva alebo slobody nie je už možné napraviť. To znamená, že neprichádza do úvahy zrušenie

rozhodnutia alebo opatrenia, resp. uvedenie do pôvodného stavu (I. ÚS 15/02, I. ÚS 87/04). Pokiaľ ide o porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, vyslovenie porušenia tohto práva, ako aj príkaz okresnému súdu poskytujú sťažovateľovi dostatočnú satisfakciu. Odlišná je situácia ohľadom porušenia základného práva na konanie bez zbytočných prietáhov. Vzhľadom na zistené zbytočné prietahy a s poukazom na ich značnú intenzitu považoval ústavný súd za primerané poskytnutie finančného zadosťučinenia v požadovanej sume 50 000 Sk. Ústavný súd pritom prihliadol aj na zásadu spravodlivosti (bod 3 výroku nálezu).

Sťažovateľ požiadal aj o priznanie náhrady trov právneho zastúpenia advokátom v celkovej sume 8 936 Sk. Za prevzatie a prípravu zastupovania a za spísanie sťažnosti v roku 2006 požadoval dvakrát po 2 730 Sk a za vyjadrenie k stanovisku predsedu okresného súdu v roku 2007 požadoval sumu 2 970 Sk, zároveň žiadal aj režijný paušál dvakrát po 164 Sk a jedenkrát 178 Sk. Keďže táto požiadavka bola v plnej miere dôvodná, ústavný súd požadovanú sumu úspešnému sťažovateľovi priznal (bod 4 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. mája 2007